Willen de echte liberalen nu opstaan?

De column van Dirk Verhofstadt *"Een absoluut vrije markt is immoreel"* deed bij heel wat Vlaamse liberalen de wenkbrauwen fronsen. Een niet eens enkel bij diegenen die zich klassiek-liberaal noemen, en dus het mikpunt zijn van de uitval van de schrijver.

Dat het echte liberalisme nog leeft leek vervolgens bewezen door de voorzitters van de Liberaal Vlaamse Studenten Verbond. Zij reageerden in een gedegen weerwoord en fileerden het verwarde kluwen van halve beschuldigingen, autoriteitsargumenten en slogans op zodanig treffende manier dat men zich na lezing gelouterd mocht voelen. Als het waar is dat sommige liberale denkers aan waarden vervlakking beginnen te lijden, dan is het virus tenminste nog niet overgeslagen op de volgende liberale generatie. Er bleek dus nog hoop.

En daarmee was iedereen er weer mooi ingelopen. Want Dirk Verhofstadt, liberaal denker, is een eerbaar man. In de wetenschap dat het concept "liberalisme" aan het verwateren is heeft hij ongetwijfeld de liberale goegemeente willen wakker schudden door een meesterlijk staaltje van contrapsychologie. Via een mix van selectieve quote's, semantische provocatie en vreemde intellectuele sprongen poogt hij zijn publiek overduidelijk te waarschuwen voor het gevaar van het *ALDI-liberalisme*. Gelijk heeft hij: een sterk merk wordt uiteindelijk nagemaakt door mensen die hun voordeel willen halen door associatie met een kwaliteitsmerk.

"Een absoluut vrije markt is immoreel?" werd een tekst die zo meesterlijk ingaat tegen de grondbeginselen van liberalisme, die zo dermate intellectueel oneerlijk was dat ze liberalen naar adem deed happen. En ze plots weer deden nadenken over enkele gemeenschappelijke liberale fundamenten. Wat uiteraard steeds de bedoeling was geweest. Dirk Verhofstadt, liberaal denker, heeft via deze overduidelijke gewilde karikatuur zijn pedagogische rol dan ook met verve vervuld.

Wie vond in zijn tekst **"de 5 verschillen"** met het echte liberalisme terug?

1. Een liberaal zou de genuanceerde erfenis van Hayek niet pogen intellectueel te discrediteren door hem enkelvoudig te reduceren tot economische hofleverancier van een dictatoriaal regime.

2. Een liberaal zou nooit, *maar dan ook nooit*, durven claimen dat het "neo-liberale" (?) denken lobbygroepen aanmoedigt om monopolies te handhaven. Dat is een beetje Jezus van satanisme beschuldigen. Liberalen bevechten integendeel reflexmatig monopolies als marktonzuiverheden. En de klassiek-liberalen onder hen doen dat zelfs met grote overgave. Over het bestaansrecht van (bepaalde) staatsmonopoly's wordt onder liberale stromingen inderdaad stevig gediscuteerd, maar over landbouwmonopolies? De LVSV verwijzing naar het EU landbouwbeleid is in deze volledig terecht. Klassiek liberalen zijn geen waterdragers voor het grootkapitaal.

3. Een liberaal verschuilt zich niet achter Achterhuis en Aristoteles om andersdenkende liberalen *"gebrek aan wijsheid, moed, zelfbeheersing en rechtvaardigheid"* aan te wrijven, wat neerkomt op een rondje intellectueel schelden. Liberalisme als basishouding houdt integendeel tolerantie in, een bereidheid om andersdenkenden een eerlijk debat te gunnen, of het debat tenminste toe te laten zonder demonisering. Je hoeft daartoe niet eens liberaal te zijn, een mens van goede wil zijn volstaat al. Zo'n mens begrijpt verder dat termen als

"graaicultuur", en "immoreel" eerder appelleren aan emotie dan aan rede. En dus dienen om te veroordelen in plaats van te overtuigen.

4. Een liberaal die andere liberalen "hebzucht" en "begeerte" verwijt verwart zelf liberalisme met religie. Adam Smith's tijdloze observatie is dat mensen uit eigenbelang het algemene belang dienen. Maar dat maakt hen daarom natuurlijk niet tot immorele schurken. Smith zelf was trouwens niet blind voor moraliteit. Een leuk knipoogje van Dirk Verhofstadt, liberaal denker, die ons hiermee overduidelijk oproept om opnieuw *"Theory of Moral Sentiments"* en *"Wealth of Nations"* ter hand te nemen.

5. Een liberaal die oproept tot een Heilige Oorlog tegen andere liberalen? (*"..dé reden waarom liberalen het neoliberalisme en het libertarisme met evenveel kracht moeten bestrijden als andere utopieën van links of rechts"*) Huh?! Klassiek liberalisme/libertarisme - individueel vrijheidsdenken bij uitstek- in één pennenstreek gelijkstellen met collectivistische neuroses als fascisme en communisme?

Deze laatste hysterische ontsporing had éénieder nu toch wel moeten overtuigen van de bijtende ironische ondertoon van Dirk Verhofstadt, liberaal denker. Wie nu nog niet door had dat het hier om satire kon zich ongerust beginnen afvragen of hij eigenlijk wel liberaal was.

Want dit was de kernboodschap van de schrijver: *het juiste liberalisme vecht tegen "de graaicultuur", zet zich af tegen Smith, Hayek, Friedman, (ideologische sponsors van misdadige regimes of toch minstens profeten van hebzucht & begeerte), investeert in controleren van marktspelers, en aanvaardt het onmiskenbare feit dat Scandinavische landen met hun hoge belastingen en overheidsuitgaven tot de meest concurrerende economieën ter wereld horen* (ja, dat staat er echt). *Zuivere liberalen dienen vanaf heden de levensgevaarlijke utopische marktfundamentalisten te bestrijden, te weten de onwijze, laffe, ongecontroleerde en onrechtvaardige neo-liberalen en libertariërs. Deze "foute liberalen" houden landbouwmonopolies in stand, lokten de bankencrisis uit, en hebben de laatste 25 jaar gezorgd hebben voor minder economische groei en grotere sociale verschillen.*

Dit zou voorwaar niet misstaan op een SPa-congres. Wie denkt dat we overdrijven moet er de tekst van Dirk Verhofstadt, liberaal denker, maar op nalezen. Het valt te hopen dat ieder hiervan de satire inziet, en dit niet beschouwt als een oproep tot een intellectueel cordon sanitaire om het "zuivere" liberalisme te beschermen tegen het "ontaarde".

Want welk liberalisme was er eigenlijk eerst? Aanvallen in de richting van klassiek- liberalen vergiftigen de bronnen van het liberalisme zelf, waarnaar de klassiek liberalen immers consequent verwijzen. Verwatering, versplintering en fatwa's binnen het Vlaamse liberale denken zijn volledig ongepast, het liberale huis heeft vele kamers.

Maar de ideologische stretch is ook niet oneindig. Als "Liberalisme" nog voor iéts wil staan, moet gewaakt worden over de geloofwaardigheid van het "merk". Wie het huis wil verlaten heeft uiteraard dat volste recht. Maar de bakstenen moet hij wel laten staan.

Libera! herhaalt haar oproep tot samenwerking onder Vlaamse liberalen, klassiek- of niet, Vlaamsnationalist of niet. Debat is goed en meningen mogen, moéten verschillen om tot nieuwe inzichten te komen. Laten we demonisering zien voor wat het echt is: een belemmering voor de vrije markt van gedachten.

Kristof Van der Cruysse, voorzitter Libera!